

Styret i DNB Bank ASA
Konsernsekretariatet
Postboks 1600 Sentrum
0021 OSLO

Vår referanse
11/3042
Deres referanse

14.02.2025

Tilsynsrapport

Finanstilsynet gjennomførte stedlig tilsyn i DNB Bank ASA ("banken") 11. januar 2024. Tilsynet var en del av Finanstilsynets løpende oppfølging av bankens bruk av internmodeller for kapitalkravsberegning (IRB-metoden), jf. forskrift om kapitalkrav og nasjonal tilpasning av CRR/CRD (CRR/CRD -forskriften, §45). Tilsynet omfattet en gjennomgang av bankens rammeverk for IRB-modeller, bruk av IRB-systemet på utvalgte kredittsaker, bankens siste valideringsrapporter og valideringsrutiner. Til grunn for denne tilsynsrapporten ligger Finanstilsynets foreløpige rapport datert 23. mai 2024 og bankens brev av 10. juli 2024 ("tilsvaret").

1. Pågående søknadsprosesser og utvikling av IRB-systemet

Banken har siden 2007 hatt tillatelse til å bruke IRB-metoden for beregning av kapitalkrav for kredittrisiko. IRB-metoden innebærer at risikovekt og kapitalkrav beregnes på engasjementsnivå basert på bankens egne modeller for misligholdssannsynlighet (PD), tapsgrad (LGD) og konverteringsfaktor (KF) for poster utenom balansen. Per 2024 har banken 32 IRB-modeller fordelt på modellsegmentene bolig, usikret kreditt, gjenstandsfinansiering, små og mellomstore bedrifter (SMB) og storkunder (LC). I underkant av 70 prosent av bankens samlede utlån rapporteres etter IRB-metoden, hvorav boliglån, storkunder og SMB utgjør hhv. 50, 40 og 10 prosent.

Boliglånsmodeller

[Redacted text]

Modeller for foretak

Banken søkte 18. mars 2021 om å ta i bruk endrede IRB-modeller for SMB-porteføljene og for storkunder.

Finanstilsynet ga i brev av 22. juni 2023 tillatelse til å ta bruk endrede PD-, LGD- og KF-modeller for SMB-porteføljene med vilkår. Banken påklaget enkelte av vilkårene i brev av 7. september 2023. Finanstilsynet oversendte klagen til Finansdepartementet 20. mars 2024. [Redacted text]

[Redacted text]

[Redacted text]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]. Banken mener at søknader vedrørende kalibreringsnivå ikke bør stilles i bero i påvente av søknader om modellendringer og viser til at søknadene om kalibreringsnivå fulgte av pålegg om innføring av ny misligholdsdefinisjon per 31. desember 2020. Banken skriver videre at enhver søknad om ny modell vil omfatte kalibrering dersom det viser seg å ha relevans.

Finanstilsynet vurderer at dersom nye modellsøknader varsles, vil det være naturlig å vurdere kalibreringsnivå og modellsøknad samlet og vil behandle bankens søknad om endret kalibreringsnivå for storkundemodellene sammen med de varslede modellsøknadene for det samme segmentet. Finanstilsynet vil videre presisere at banken ikke ble pålagt å endre modeller eller kalibreringsnivåer som følge av ny misligholdsdefinisjon. Bankens eksisterende storkundemodeller er omtalt i rapportens punkt 6.

Modeller for usikret kreditt og gjenstandsfinansiering

[REDACTED]

2. Kontrollfunksjoner i IRB-systemet og rammeverk for modellrisiko

I henhold til kapitalkravsforordningens artikkel 189 har styret ansvar for at kravene til bankens IRB-system etterleves. Styret må behandle bankens validerings- og internrevisjonsrapporter, og skal påse at bankens kontrollfunksjoner er tilstrekkelig uavhengige. Banken har etablert rammeverk for styring av modellrisiko. Rammeverket omfatter generelle krav til styring av bankens modeller. Dokumentasjonen er utarbeidet i et felles dokument for bankens modellgrupper, herunder IRB-modeller og modeller for motpartsrisiko (IMM) og forventet tap (IFRS9). Banken har også egne instruksjoner for hver av modellgruppene med hensyn på validering, modellrisikokontroll og modellendringer.

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport banken redegjøre for kontrollrutiner rundt modellendringer, herunder hvordan banken sikrer at søknadspliktige endringer fanges opp. Banken skriver i tilsvaret at endringer knyttet til IRB- og IMM-verdikjedene er dokumentert i egen instruks hvor momenter som vesentlighetsvurdering, vurdering knyttet til søknadsplikt eller notifisering samt logging inngår. Alle endringer som anses vesentlige utløser behov for en uavhengig validering, og øvrige endringer gjennomgås i forbindelse med den årlige valideringen. Banken sier at i den sammenheng gjør valideringsenheten også en vesentlighetsvurdering.

Finanstilsynet tar bankens svar til orientering, og påpeker at kontrollrutiner knyttet til kvalitetssikringer av effektberegninger av endringer bør inngå som en del av instruksjonen under vesentlighetsvurdering av modellendringer.

3. Kalibrering av PD-modeller

Bankens PD-modeller skal i henhold til kapitalkravsforordningens artikkel 180 kalibreres til et langsiktig gjennomsnitt med innslag av gode og dårlige år.

[REDACTED]

[REDACTED]

Finanstilsynet presiserer at PD-estimatene i henhold til kapitalkravsforordningens artikkel 180 nr. 2a), til enhver tid skal reflektere langsiktige misligholdsrater, og at det ikke er tilstrekkelig at de gjør dette over tid.

[REDACTED]

4. Validering

I henhold til kapitalkravsforordningens artikkel 180 skal PD estimeres per risikoklasse basert på det langsiktige gjennomsnittet av de årlige misligholdsratene. LGD skal estimeres for hver risikoklasse på grunnlag av gjennomsnittlige observerte verdier for hver risikoklasse og reflektere forventet tapsgrad i nedgangstider dersom det gir høyere estimater enn langsiktig gjennomsnitt, jf. kapitalkravsforordningen artikkel 181. I henhold til kapitalkravsforordningens artikkel 185 skal banken regelmessig sammenligne observerte misligholdsrater med estimerte verdier for hver risikoklasse eller intervall og sikre at modellene ikke underestimerer risiko. Metodene og dataene for validering skal være konsistente og meningsfulle, og banken må vurdere hvorvidt eventuelle avvik er hensyntatt i sikkerhetsmarginer eller andre justeringer. Finanstilsynet stilte i vedtak av 22. juni 2023 enkelte vilkår til valideringen av PD og LGD for å sikre konsistens i valideringen. Disse anses relevante også for andre porteføljer enn dem som er omfattet av vedtaket.

Finanstilsynet ba i foreløpig rapport banken vurdere om bankens valideringsrapport gir tilstrekkelig grunnlag for vurdering av risiko i alle modellene og tiltak på bakgrunn av usikkerhet som følge av avvik mellom de observerte verdiene og estimatene. Finanstilsynet ba også banken vurdere om det er behov for tilpasninger i valideringsmetodikken for å etterleve regulatoriske krav til validering.

Banken vurderer i sitt tilsvarende at valideringsprosessen gir bankens ledelse, og styret, en robust oversikt over modellrisiko. Videre skriver banken at valideringsvilkårene er tatt til etterretning og endringer vil bli vurdert i sammenheng med en oppdatering av valideringsinstruksen og tilhørende metodokument.

[REDACTED]

[REDACTED] *Finanstilsynet registrerer at banken vil oppdatere valideringsinstruks og -metoder, og legger til grunn at banken etterlever valideringsvilkårene i vedtak av 22. juni 2023.*

Validering av PD-modeller

Finanstilsynet vurderte i foreløpig rapport at akseptansekriterier for avvik mellom observert misligholdsrate og PD på risikoklassenivå er nødvendig for å oppfylle kapitalkravsforordningens krav til validering, jf. artikkel 185. I validering av PD-modeller for massemarked og små og mellomstore foretak per risikoklasse oppgir banken ingen akseptansekriterier for avvik. For storkunder har banken gjennomgående få observasjoner på risikoklassenivå, og [REDACTED]

Finanstilsynet ba banken i foreløpig rapport om å redegjøre for hvordan usikkerhet knyttet til porteføljens antatte korrelasjoner hensyntas i simuleringen, og hvordan den vurderer eventuelle avvik mellom estimert og simulert misligholdsrate per risikoklasse for disse porteføljene. [REDACTED]

Finanstilsynet fastholder at akseptansekriterier for avvik på risikoklassenivå er nødvendig for å oppfylle kapitalkravsforordningens krav til validering. For porteføljer med lite datagrunnlag på klassenivå bør banken vurdere andre tester av kalibrering som supplement til gjeldende tilnærming med 90 persentil som akseptanseterskel (eksempelvis samlet for flere lavmisligholdsporteføljer eller på tvers av tilstøtende risikoklasser innad i en portefølje). For alle bankens porteføljer bør også valideringen inneholde en sammenstilling av PD-nivå og sentraltendens over tid.

Validering av LGD-modeller

Banken anvender flere tester i validering av rangerinsevne og kalibreringsnivå, inkludert sammenligning av predikert og observert tapsgrad på modellnivå og LGD-intervall og bruk av bootstrap-konfidensintervaller rundt observert tapsgrad. For testing av observert mot estimert verdi nedjusterer banken estimatene fra nedgangstidsverdier til nivåer som betraktes som langsiktige. Observert tapsgrad er fra perioden 2015-2022. Valideringsfunn peker på at bankens metoder for beregning av observert LGD er komplekse og øker risikoen for feil, og at det er behov for å etablere og dokumentere denne prosessen.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Finanstilsynet legger til grunn at banken tar hensyn til usikkerhet ved bruk av metodene og i datagrunnlaget. Tolkning av valideringstester per risikoklassenivå er beheftet med stor usikkerhet, som kan være betydelig større enn den statistiske usikkerheten når observasjonene er fra gode tider med liten spredning. I tillegg er det betydelig usikkerhet i justeringer knyttet til nedgangstid og i vurdering om predikerte nivåer er forsvarlige. Finanstilsynet forventer at banken oppdaterer metoder for vurdering av avvik mellom langsiktige estimater og realiserte tapsgrader på klasse- og intervallnivå for å ta høyde for manglende data fra en hel økonomisk syklus.

Finanstilsynet fastholder at metoden skal ta tilstrekkelig høyde for usikkerhet i fremtidig gjenvinning. Informasjon om gjenvinning bør dekomponeres etter kilde og framgå på klasse-/intervallnivå i valideringen, og gjenvinning fra uavklart mislighold må hensyntas forsvarlig i tapsestimatet, jf. kapittel 6 i EBAs retningslinjer for PD- og LGD-estimering.

5. Modeller for små og mellomstore bedrifter (SMB-segmentet)

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block] Finanstilsynet ber også banken redegjøre for status for bankens LGD-modeller for SMB-segmentet herunder usikkerhet knyttet til hvordan banken hensyntar uavklarte mislighold i valideringen som nevnt i punkt 4 over. Finanstilsynet imøteser bankens svar innen 30. april 2025.

¹ modell for enkeltpersonforetak

6. Modeller for storkunder

Storkundeporteføljen er delt inn i syv modellsegmenter med "General Corporate" som det største og spesialsegmenter for shipping, eiendom mv.

[Redacted text block]

Banken skriver i sitt svar at for å vurdere om banken totalt sett estimerer et forsvarlig nivå sett opp mot det banken observerer for en portefølje, er det nødvendig å se på PD, LGD og KF samlet. Banken viser videre til at effekten av omsøkte modell- og kalibreringsnivåendringer, i søknad av mars 2021, er antatt å føre til en vesentlig reduksjon i beregningsgrunnlaget for storkundeporteføljen. Banken anser derfor ikke at det er behov for å gjennomføre midlertidige tiltak for å ta høyde for underestimering i påvente av tillatelse fra Finanstilsynet.

Finanstilsynet presiserer at krav til kalibrering gjelder per modell og banken må sikre forsvarlig måling av PD og LGD på risikoklasse- og engasjementsnivå. De omsøkte kalibreringsnivåene for storkundemodellene som banken viser til i sitt tilsvar, er ikke godkjent av Finanstilsynet (omtalt i punkt 1 i denne rapporten).

[Redacted text block]

[Redacted text block]

7. Løpetidsparameter (M)

Finanstilsynet har over tid påpekt fallende løpetid i flere av bankens porteføljer og reist spørsmål knyttet til bankens praksis for bruk av løpetidsparameteren, M, som inngår i risikovektformelen for beregning av kapitalkrav for foretaksporteføljen.

[Redacted text block] Finanstilsynet understreket i foreløpig rapport at styrets ansvar for at IRB-systemet måler risikoen på en forsvarlig måte i henhold til kapitalkravsforordningens artikkel 189, også omfatter løpetidsparameteren og vurderte at banken må validere denne.

Banken anfører i svar til foreløpig rapport at løpetiden er regulatorisk fastsatt og dermed ikke et internt estimat omfattet av kapitalkravsforordningens krav til validering. Banken presiserer at løpetider inngår, som øvrige datapunkter benyttet for rapportering, i kontroller for å påse korrekt beregning og rapportering av risikovekter. Banken skriver videre at potensiell risiko utover det som dekkes i pilar 1 faller inn under vurderingen av løpetidsparameteren under ICAAP-prosessen. Banken viser i den sammenheng til notatet om løpetidsparameteren og refinansieringsrisiko oversendt Finanstilsynet 5. juni 2024. I notatet vurderer banken at risikoen knyttet til refinansiering under normale omstendigheter er dekket gjennom pilar 1-kravet og gjennom systemrisikobuffer ved systemkrise. Banken viser videre til strukturelle markedstrender og strategiske årsaker til fallende løpetid for foretaksporteføljen.

Finanstilsynet vurderer at banken i større grad bør vise anvendelsen av IRB-systemet i beslutningsgrunnlaget, og at risikoparametere bør fremkomme mer transparent og enhetlig på tvers av produktkategorier.

10. Verdiestimer fra Eiendomsverdi AS

Banken benytter prisestimer fra modeller utviklet av Eiendomsverdi AS [REDACTED] [REDACTED] Modellen hensyntar observerte salgspriser med en nedjustering etter usikkerhet i den forventede realisasjonsverdien. Bankens validerer estimer basert på salg av eiendommer i sin portefølje i perioden desember 2018 - mai 2021. I foreløpig rapport påpekte Finanstilsynet hovedsakelig stigende prisutvikling i denne perioden og stilte spørsmål ved vurdering av modellens treffsikkerhet. Bankens ble også bedt om å redegjøre for prisutviklingen har medført økt antall overstyringer og for hvordan banken behandler endringer i modeller fra Eiendomsverdi.

Banken svarer at både salgsprisene og estimatene viser en økende trend i mesteparten av perioden, men valideringsrapporten 2023 viser at estimatene også tenderer til å synke med prisene, for eksempel i andre halvdel av 2022. Banken svarer videre at den ikke overstyrer prisestimat fra Eiendomsverdi, men kan korrigere eller oppdaterte eiendomsopplysninger som inngår i modellen, noe som reduserer usikkerhet og gir dermed i gjennomsnitt høyere prisestimat.

Finanstilsynet tar bankens svar til orientering og noterer at banken vil tydeliggjøre rutiner knyttet til bruk av modellen, og at endringer i modellen fra Eiendomsverdi behandles i banken og inngår i bankens validering.

For Finanstilsynet

Anders Sanderlien Hole
direktør bank- og forsikringstilsyn

Linda Støle Hårstad
seksjonsleder

Dokumentet er godkjent elektronisk.